

Accountants ruziën over hun rol bij opsporing van fraude

Tussen kopstukken in de sector woedt een felle discussie

Jeroen Piersma
Amsterdam

Kunnen we er wel of niet op rekenen dat accountants tijdens de controle van de jaarrekening hun best doen om eventuele fraude te ontdekken? Het antwoord op die vraag splijt de sector, zo blijkt uit een discussie tussen vooraanstaande accountants afgelopen week.

Sinds de eeuwwisseling is er een aantal grote fraudezaken geweest die de ondernemerswereld én de maatschappij schokten, en waarbij achteraf uitgebreid naar de rol van de accountant werd gekeken.

Neem technisch handelshuis Imtech dat ten onder ging aan een pretpark in Polen dat nooit gebouwd werd. Of supermarktketen Ahold dat bijna kopje-onder ging omdat er gefraudeerd was met leveranciersbonussen in de VS en geheime afspraken waren gemaakt met een joint-venturepartner. Of woningcorporatie Vestia die wankelde doordat topmanagers met rentederivaten rommelden.

Hadden de accountants bij deze kwesties wel voldoende aandacht besteed aan de fraudesignalen? Had de accountant van Imtech niet een keer naar Polen moeten gaan?

De discussie over de rol van accountant bij mogelijke fraude laaide afgelopen week op na een artikel van Peter Schimmel, forensisch accountant bij het middelgrote accountantskantoor Grant Thornton, op Accountant.nl, een website die is gelieerd aan de beroepsvereniging NBA. Schimmel stelt dat de buitenwereld ervan uitgaat dat accountants fraude ontdekken, wat volgens hem niet kan. De accountant is daar namelijk helemaal niet voor geëquipeerd.

Hoogleraar accountancy Marcel Pheijffer reageerde in een FD-opinieartikel op Schimmel. Volgens Pheijffer is zoeken naar fraude geen

kul, maar inherent aan de doelstelling van de accountantscontrole en de zekerheid die de accountantscontrole verschaft.

In de hervormingsplannen die de accountantssector zelf heeft opgesteld, speelt fraude een belangrijke rol. De opstellers van het grote hervormingsplan uit 2014 stelden voor bij de controle meer aandacht, tijd, mensen en middelen te besteden aan frauderisico's. 'De accountant kan en moet, als poortwachter bij de aanpak en bestrijding van fraude, een belangrijke rol spelen.' Ook de Monitoring Commissie Accountancy, die sindsdien de vinger aan de pols houdt, pleit telkens weer voor een actievere rol van de accountant bij het opsporen van fraude.

Volgens Schimmel is dat onbegonnen werk. 'Fraude is een mensenrisico met hersens', schrijft hij, 'dat actief inspeelt op de maatregelen en de handelingen van de controleur en hem daarbij willens en wetens bedriegt.' Alleen een gedragswetenschapper is volgens Schimmel in staat het frauderisico goed in kaart te brengen, en niet degene die de cijfers moet controleren. 'Houd op van accountants te verwachten dat ze fraude ontdekken.'

De opinie van Schimmel kan op veel bijval rekenen onder vakgenoten. Lezers van Accountant.nl kunnen met een groen of rood duimpje aangeven of zij het met een opinie eens zijn of niet. Bij het artikel stonden 212 groene en 83 rode duimpjes.

Arnout van Kempen, deelnemer aan de discussie en adviseur in de accountantssector, maakt zich daar wel zorgen over. 'Het staat gewoon in de beroepsregels dat de accountant een redelijke mate van zekerheid moet geven dat er geen materiële afwijkingen in de cijfers zitten vanwege fraude. Als accountants zelf zeggen dat ze op fraude letten, dan moeten ze dat ook doen, anders plegen ze boerenbedrog.'

Volgens Van Kempen is het ook niet zo dat een accountant het in principe niet kan. Als hij te weinig op fraude let, is dat in de eerste plaats omdat er te weinig budget voor de controle is of omdat hij er niet goed voor opgeleid is.

'Als accountants zeggen dat ze op fraude letten, dan moeten ze dat doen, anders plegen ze boerenbedrog'